

CONVOCATORIA 2026

TESOROS VIVOS

1.- Lengua, tradiciones y expresiones orales

2.- Artes de la representación

3.- Prácticas sociales, rituales y actos festivos

4.- Conocimientos y usos relacionados con la naturaleza y el universo

5.- Artes y oficios tradicionales

RECONOCIMIENTO A PERSONAS QUE PRESERVAN, TRANSMITEN Y FORTALECEN EL PATRIMONIO CULTURAL INMATERIAL DE HIDALGO.

Agustín Tepetate Pérez - Intérprete de la Lengua Indígena Hñähñu Valle del Mezquital.

PREMIO

GUARDIÁN DEL PATRIMONIO HIDALGUENSE

Rä Dänga Ts'ú'thui rá hyodi Hñunthe, ko rä Ts'ú'thui di Mpefi ko yä Nzäi, ko rá Mfats'í Nã, di Handi, di Mpefi n'e Xani rä Nzäi, geä hoki nuna:

DI ZOHNI

Ga'tho yä ts'ú'thui (Näxu hnini), yä ts'ú'thui t'uka hnini (nzaya, ts'ú'thui yä nhuähi, n'e ts'ú'thui mudi hnini) yä hmunts'a nzäi (hmunts'a 'befi, hmunts'a hñäki di tede yä nzäi) dä ofó rä thuhu to'o su yä nzäi pa dä pe'ts'i rä numänsu di uni rä ts'ú'thui ngu nuna:

DI ADIHE

1. Jä'i da adi rä mfats'í.

Pa yä jä 'i mingu M'onda dä pe'tsi 18 njeja o ma ndunthi, ge dä mä ge yä mudi jä 'i, o rä mingu yä mudi hnini rá hyodi yä näxu hnini há Hñunthe, ge di mpefi ko yä zahni n'e yä mfädi nzäi, ge bi m'ui há Hñunthe o di mu'í ot'a 5 kut'a njeja nuua, n'e dä nja hanja di thandi ge ma juäni.

2. Te t'adi

Pa gi adi rä mfats'í t'adi ya he'mi:

I. N'a rä he'mi dä mä ge to'o di ofó rá thuhu n'a rä jä 'i, ma juäni pe'ts'i rá thuhu n'e nu'ä ri 'ñepi pa dä ñä ko yä ts'ú'thui.

II. N'a rä he'mi habu mä t'ó'ä rä jä'i di adi rä mfats'í, k'oi rá CURP. Num'ú hingi pe'tsi yä he'mi pa dä fädi ge ma juäni di mpefi. Mäthoni rä ts'ú'thui yä näxu hnini dä uni n'a rä he'mi habu mä ge rä mingu.

III. He'mi habu gi adi rä mfats'í (ANEXO 1) dä xihni ne dä thädi rä jä 'i di fats'í to'o ne rä mfats'í ne nu'ä, pa da ofó há nuna he'mi.

IV. He'mi habu rä nzaya n'e rä ts'ú'thui yä nhuähi o rä ts'ú'thui nzäi mä ge rä jä 'i ne rä mfats'í xa mpefi r'et'a ma kut'a (15) njeja.

V. He'mi habu di thädi ge xka mpefi r'et'a ma kut'a (15) njeja ko ri mfädi, ngu yä noyá de gä ts'ú'thui zi hnini, yä hmäni k'oi habu gi mä ri zi mfädi, mäthoni gi ent'í há n'a rä USB.

VI. Num'ú rä jä 'i di su rá nzäi dä täte, mäthoni dä uni rä Constancia de Situación Fiscal dä ofó n'e dä xihni rä Servicio de Administración Tributaria (SAT) ge dä uni hinda thogi 60 yä pa, ne dä hoki ga'tho yä he'mi pa dä nja rä numänsu ri 'ñepi.

3. Yä pa mäthoni gi handi.

Dä mudi rä nt'ohnä thuhu: Ngu dä boni n'e dä njot'i rä pa guto rä zäna r'et'a nuna njeja 2026

Dä njot'i rä nt'ohnä thuhu: Rä pa guto rä zäna r'et'a nuna njeja 2026, nzunga 17:00 nde.

Dä fädi to'o ntate: 27 rä zäna r'et'a 2026.

Dä uni rä mfatsi: Rä pa dä nja rä numänsu dä xipí yä jä 'i bi däha met'ó hindä thogi k ut'a yä pa.

Dä mä to'o bi gohi, há rä xangähma rä Ts'ú'thui di Mpefi ko yä Nzäi há Hñunthe.

4. Hängu, häm'u n'e hánja dä nja rä numänsu

Rä buxa ko rä bojä pan nuna mfats'í pe'ts'i \$400,000.00 (Gohó nthebe yä m'ó bexo 00/100. Bojä M'onda) Ge dä nja mähyegi.

HIDALGO
PRIMERO EL PUEBLO
— 2022-2028 —

CULTURA
SECRETARÍA DE CULTURA

BIENESTAR
SECRETARÍA DE BIENESTAR
E INCLUSIÓN SOCIAL

	Te ma Numänsu	Hanja	Bojä pa n´a rä jä´i
I.	Hñäki nzäi n´e yä noyá.	Ri ´ñepi yä hñäki pa dä fädi yä nzäi, yä mfäte yä thuhu n´e mar´a ge di su rá fädi yä mudi hnini.	\$80,000.00 Bojä M'onda
II.	Nu´ä di thandi.	Ri ´ñepi yä thuhu nzäi, rä mäka neí, yä noyá ko rä ngok´ei pa dä nja rä noyá.	\$80,000.00 Bojä M'onda
III.	Mäka nzäi n´e mäka ngo.	Ri ´ñepi yä nzäi yä hnini, yä mäka ngo, yä mäka hmunts'i yä zi hnini Hñunthe.	\$80,000.00 Bojä M'onda
IV.	Mfädi n´e yä nzäi ´batha n´e yä tso.	Num'u há ri zi hnini m´ui yä ´yothete nzäi di pädi yä hoga ndäpó pä da tede yä jä´i há rä mbonthi.	\$80,000.00 Bojä M'onda
V.	Yä ´befi nzäi.	Ri ´ñepi yä mfädi pa dä nja n´a yä thoka 'ye (dutu, yä mohi) n´e yä nzäi pa dä thoki yä ngu nzäi.	\$80,000.00 Bojä M'onda

Hanja ne häm'u dä t'uni rä mfatsi: Yä mfatsi bojä dä t'uni sehe 'na'ki, ko rä tarjeta bancaria, rä t'uni bojä yabu, n´a rä hem´i ngu da mä rä Secretaría de Hacienda del Gobierno del Estado há Hñunthe.

5. Te dä t'uni.

I. Da nja: Dä t'uni rä mfatsi num´u rä ts´u´thui dä pe'ts'i rá bojä nuna njeya 2026.

II. Hanja dä t'uni rä mfatsi num´u hin to´o da ofó rá thuhu, rä ts´u´thui za dä hu´tsi há man´a rä Numänsu o dä mengi rä bojä há rä Secretaría de Hacienda.

Hinda ma rä bojä pa yä befi rä ts´u´thui.

III. Dä mengi pa yä hnini: Yä jä´i da pe'ts'i rá numänsu dä uni rá mfädi ko yä bätsi ko yä nt´udi há yä zi hnini, pa da tede rä nzäi.

6. Dä thäni yä he'mi nt'adi mfats'i ne nu'ä t'adi:

Yä jä'i ne nuna mfats'i petsi dä uni yä he'mi nu'ä t'api ha nuna Zohnate, Habu m´ui rä ts´u´thui Mfats'i Nñä, di Handi, di Mpefi n´e Xani rä Nzäi, mu´i há ñ'uu Río de las Avenidas t´eni 200, hnini Periodistas Njunthe rä hyodi, Hñunthe. C.P. 42060. (Hinda za to´o da ofó sehe rá thuhu)

7. Hanja da dähä o hanja da thandi to´o dä dähä.

Dä thandi yä ´befi yä jä´i há n´a rä Hmunts'i to´o pädi habu dä thandi: Bämhnä (30%), Di uti yä bätsi (20%), Zague da m´edi rä bädi (20%), Di hmädi há rá hnini(15%) y Te xa mpefi (15%).

Num´u yä jä´i mähyegi rá ´befi, rä Hmunts'i to´o pädi, dä handi njabu to´o dä **dähä**:

- **Rä mudi:** Rä jä´i su rä nzäi, di m´ui há n´a rä hnini hyoya xi mäthoni rä mfats´i (habu m´ui yä jä´i hyoya ne yä mudi hnini)
- **Rä nyoho:** Rä jä´i su rä nzäi, **pe xi jo´o to´o da bä bädi, n´e yä bätsi hingi ne da pädi.**
- **Rä hñu:** Rä jä´i su rä nzäi, di m´ui há n´a rä hnini mudi jä´i n´e rá hñäki.
- **Rä ngoho:** Rä jä´i dä udi ge xi xa mpefi ko yä nzäi há rä hnini.

8. Ră Hmunts'i to' o pädi

Ră thandi to' o da däha da hoki ră Hmunts'i To' o Pädi, n' a ră hmunts'i di pädi, hindi adi ră bojă, di pe'ts'i 1 ră ndă, 1 ră mfats' i badi n' e 3 mfats' i.

Ră Hmunts'i To' o Pädi, da mpefi ko mäske gohó (4) yá jä' i yä koí nuă dä mädē ma n' a.

Nu' a da mä ră Hmunts'i To' o Pädi hin to' o da mä ge hina.

9. Häm' u da xangähma to' o bi gohi:

Num' u ră Hmunts'i To' o Pädi dä mä to' o bi däha, ră Ts' u' thui mänt' ä dä mä to' o bi däha há rá thandi ră Ts' u' thui di Mpefi ko yä Nzäi há Hñunthe, n' e da má habu di thandi ga' tho to' o pe'ts'i rá mfats' i di ot' e ră SEBISO.

10. Hänja dä gohí dä 'medi n' e to' o hinda ofó ră thuhu.

• **To' o dä adi ri bojă pa dä ofó ri thuhu:** Hinda za ge to' o da ofó ri thuhu dä adi o dä häni ră bojă pa dä ofó ri thuhu.

• **Hinxä hño ri hem' i:** Gi uni ri hem' i gu hinri 'ñepi há hinda za gi oki xa hño.

• **Hin ba hoki xa hño ri hem' i:** Ri hem' i habu gi adi ră mfats' i hin ba hoki ngu ri 'ñepi.

To' o hinda ofó ră thuhu.

• Hinda ofó ră thuhu to' o di mpefi há ră Secretaría.

• Hinda ofó ră thuhu to' o mengu yä jä' i mpefi há ră Secretaría, to' o pe'ts'i rá ji o rá ji rá dāme o rá 'behñä.

Nu' ä hinxä thandi, dä hmända ră ts' uthui to' o ot' e nuna nzonhnate.

Kono nuna nzonhnate, gi mä ge gi pädi te t' adi, n' e hänja di mpefi ră Mfats' i Ngu ră 'Me' sbojä di te: Numänsu pa To' o su yä nzäi Hñunthe 2026. Gi handi nu' ä t' adi ne te ma he' mi di thandi pa da nja ră mfats' i h' a ră Nt' ofo Majuani ha ră hyodi Hñunthe nuua:

https://periodico.hidalgo.gob.mx/?tribe_events=periodico-oficial-alcance-2-del-11-de-junio-de-2026

11. T'ot'ant'ani:

Nthotsä noya yabu: vinculacion.cultura@hidalgo.gob.mx

T'oxgu habu gi ñä: 771 778 0538 y 771 778 0921 ext. 24, nonxi n' e mbehe nzunga 9:00 dä fudi n' e dä uadi 17:00.

HIDALGO
PRIMERO EL PUEBLO
— 2022-2028 —

CULTURA
SECRETARÍA DE CULTURA

BIENESTAR
SECRETARÍA DE BIENESTAR
E INCLUSIÓN SOCIAL